

همه‌گیری کووید ۱۹؛ تمرکز بر حسابرسی کامپیوتری

گفتگو با: دکتر موسی بزرگ‌اصل

مدیرعامل و رئیس هیئت‌عامل سازمان حسابرسی



سازمان

سازمان حسابرسی به‌عنوان مرجع تدوین و تعمیم اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی و آیین‌رفتار حرفه‌ای و مرکز ارائه خدمات حسابرسی و خدمات تخصصی مالی به بخشهای دولتی و تحت نظارت، سهم و نقش بسیار مهمی

در توسعه و تداوم فعالیت حرفه حسابداری و حسابرسی ایران و توانمندسازی آن در پاسخ شایسته به نیازهای استفاده‌کنندگان داشته است؛ که تدوین و انتشار استانداردهای حسابداری و حسابرسی و حسابداری بخش عمومی، که حاصل تلاشهای بی‌وقفه سالیان کارشناسان سازمان حسابرسی است، و خود شما از ابتدا در هدایت آن نقش مستقیم داشته‌اید، نمونه‌ای از آن است.

اکنون، تهیه‌کنندگان صورتهای مالی و حساب‌رسان با رویدادهایی روبه‌رویند که گرچه بسیاری از آنها بی‌سابقه نیستند، اما هرگز با چنین گستردگی و تناوب در محیط اقتصادی و در بین شرکتهای مشاهده نشده بودند. با این که سازمان حسابرسی کوششهای چشمگیری برای پاسخگویی به این‌گونه رویدادهای نوپدید انجام داده و با انتشار رهنمود و بیانیه، حسابداران و حساب‌رسان را در برخورد با آنها هدایت و راهنمایی کرده است، اما گفتگو با جنابعالی، بینشی عمیقتر برای تهیه‌کنندگان و حساب‌رسان در واکنش به همه‌گیری کووید ۱۹ فراهم می‌سازد. از این که دعوت ما را پذیرفتید سپاسگزاریم.

پیش از هر پرسشی، توضیحی درباره برنامه‌ها و تدابیر سازمان حسابرسی در واکنش و مقابله با همه‌گیری کرونا، در ارتباط با گزارشگری مالی و حسابرسی، ارائه بفرمایید. سازمان حسابرسی چه سیاستی را دنبال می‌کند؟

سیاست اصلی سازمان حسابرسی حفظ سلامت همکاران و تلاش برای متقاعد ساختن صاحبکاران و مسئولین برای دادن مهلت بیشتر به حسابرسان برای انجام رسیدگیها بوده است. بیشتر صاحبکاران نیز در این زمینه همراهی کردند و فرصت بیشتری را در مقایسه با سال قبل برای صدور گزارشهای حسابرسی در اختیار حسابرسان قرار دادند.

سپاس

در بیشتر حوزه‌های کسب‌وکار، و در اغلب کشورها، در واکنش به شرایط ناشی از کرونا، دورکاری و استفاده از فناوری از راه‌دور گسترش سریعی پیدا کرد. حرفه حسابرسی در ایران چگونه با این شرایط برخورد داشت؟ شرایط جدید چه ریسکها و یا فرصتهای مهمی را برای حرفه حسابرسی به همراه دارد؟

دکتر بزرگ‌اصل

در مصوبات ستاد ملی مقابله با کرونا تاکید بر انجام دورکاری در شرایط اوج ویروس کرونا بود. متأسفانه به دلیل عقب‌ماندگی تاریخی حرفه در حوزه فناوری، تقریباً دورکاری از طریق اتصال به شبکه‌های شرکتها غیرممکن بود. بعضاً اطلاعات به صورت **برون‌خطی (Offline)** از طریق ضبط در **لوح فشرده (CD)** یا **حافظه جانبی (Flash memory)** ارسال می‌شد. باین‌حال، این فرصت مهمی بود که حرفه به عقب‌ماندگی در این حوزه بیشتر واقف شود. دورکاری در حوزه حسابداری هم پیش‌بینی نشده است و در این زمینه تجربه زیادی وجود نداشت. در نتیجه، بیشتر کارها عقب افتاد و استفاده از فناوری

دکتر بزرگ‌اصل

این ویروس مرموز در مقطع حساسی از دوره مالی اغلب شرکتهای، یعنی اواخر سال ۱۳۹۸ در کشور ما گسترش یافت. ظهور آن همراه با ایجاد نااطمینانیهای متعدد در حوزه گزارشگری مالی و حسابرسی بود. قاعدتاً سازمان حسابرسی برای تبیین این نااطمینانیها در مرکز پرسشگریها قرار داشت. ظهور این ویروس به دلیل لزوم حفظ فاصله اجتماعی، اختلال در شبکه حمل‌ونقل و ترس واحدهای اقتصادی از تردهای انسانی، نظارت بر انبارگردانیها را توسط حسابرسان مختل کرد. ابتلای برخی کارکنان حسابداری شرکتهای و همکاران حسابرس نیز برنامه‌ریزیهای انجام‌شده را تحت تاثیر قرار داد. این پدیده مختص کشور ما نبود و سازمانها و مراجع همه کشورهای جهان در واکنش به چالشهای مشابه در پی یافتن راه‌حل بوده و هستند. حرفه حسابداری هم در سطح جهانی با دغدغه‌های تقریباً یکسانی مواجه شد. در سازمان حسابرسی هم در ابتدای دوره همه‌گیری، ستاد ویژه‌ای برای مقابله با ویروس مرموز ایجاد شد و به پژوهشگران سازمان ماموریت داده شد واکنش نهادهای مالی حرفه‌ای را رصد کنند و متون قابل‌استفاده را به‌سرعت در اختیار فعالان حرفه قرار دهند. متون حرفه‌ای متعددی در این زمینه ترجمه و از طریق شبکه‌های اجتماعی و پرتال و وبگاه سازمان حسابرسی در اختیار عموم حسابداران قرار گرفت. کمیته فنی سازمان حسابرسی نیز بررسیهای خود را شروع کرد و رهنمودهای مناسبی را تصویب و منتشر ساخت.

نگاه ما در سازمان حسابرسی

به‌عنوان بازوی نظارتی قوه مجریه

نگاه ساختاری و ریشه‌ای

به مشکلات حرفه است

از راه دور به صورت بسیار محدود انجام شد.

ابتدا حرفه باید سرمایه‌گذاری لازم را برای استفاده از فناوری انجام دهد و حسابداران و حسابرسان هم مهارت‌های خود را در این زمینه ارتقا دهند. این موضوع آنچنان حیاتی است که به نظر من نوشتن در مورد آن را متوقف کنیم و همه هم‌وغم خود را معطوف جبران عقب‌ماندگی در حوزه فناوری کنیم.

سازمان

شرایط همه‌گیری کرونا پرسشهای زیادی را در مقابل حسابداران و حسابرسان قرار داده است. آیا استانداردهای موجود پاسخهای درخور برای همه پرسشها را دارند؟ آیا نیاز و ضرورتی به تدوین استاندارد خاص یا اصلاح استانداردهای موجود وجود دارد؟

دکتر بزرگ‌اصل

بررسیهای داخلی و جهانی نشان می‌دهد نیازی به تغییر استانداردهای حسابداری و حسابرسی وجود ندارد، بلکه حوزه‌های خاصی از استانداردها اهمیت بیشتری پیدا می‌کند، مانند تغییرات ارزشهای منصفانه، ریسکهای حاکم بر شرکتها، تداوم فعالیت، ذخیره کاهش ارزش دارائیهها، و مسائلی از این دست، که در رهنمودهای کمیته فنی سازمان حسابرسی ذکر شده است.

سازمان

همه‌گیری کرونا چه مسایل و مشکلاتی را برای فعالیتهای حسابرسی سازمان حسابرسی ایجاد کرد و سازمان چگونه به مقابله با آنها برخاست؟ آیا نکات آموزنده‌ای در

این فرایند وجود دارد که برای حرفه حسابرسی سودمند باشد؟

دکتر بزرگ‌اصل

کار حسابرسی با مأموریت، مسافرت و تغییر مکرر محل کار عجین می‌باشد. لذا حسابرسان در معرض خطر ابتلای بالا به بیماری قرار دارند. پیش از این اشاره کردم، حفاظت از جان همکاران اولویت اصلی سازمان بود. با ایجاد ستاد ویژه مقابله با کرونا ابتدا تلاش کردیم هرچه بیشتر مراقب همکاران با ریسک بالا، مانند همکاران با بیماران زمینه‌ای خاص و خانمهای باردار باشیم. در کنار آن برای رعایت دقیق پروتکل‌های بهداشتی در ساختمانهای سازمان در سراسر کشور برنامه‌ریزی و اقدام کردیم؛ به‌خصوص استفاده از ماسک برای کارکنان علی‌الخصوص کارکنان خدماتی مورد تاکید بود. ورود افراد برون‌سازمانی مانند نامرسانها را به سازمان ممنوع کردیم و با تکمیل اتوماسیون اداری سازمان، مراجعات حضوری به اتاق همکاران را به حداقل رساندیم.

برای مدیریت گروه‌های حسابرسی نیز اختیار کافی به مدیران سازمان دادیم که در صورت ابتلای همکاران حداکثر مراقبتهای لازم را انجام دهند. با عنایت پروردگار متعال و رعایت پروتکلها تا الان در حفاظت از سلامت همکاران موفق بوده‌ایم.

ضمناً پیش‌بینی لازم برای دسترسی به کارتابل نامه‌ها و رویت آنها از راه دور انجام شد و در مواردی همکاران، از جمله

**تمرکز اول سازمان حسابرسی
بر شناسایی نارساییهای ساختاری
و ارائه پیشنهاد به دولت
برای رفع این نارساییها است**

در زمینه فناوری تمام تلاش خود را به کار می‌بریم که عقب‌ماندگی تاریخی را جبران کنیم

نارسیبها است. در حوزه فنی حسابرسی، دستورالعملها مربوط به سالها قبل است، در صورتی‌که استانداردهای حسابرسی بارها تغییر کرده است. لذا باید هرچه سریعتر دستورالعملهای حسابرسی در حرفه تغییر کند. سازمان به‌جدیت مشغول این کار است.

در زمینه فناوری نیز تمام تلاش خود را به کار می‌بریم که عقب‌ماندگی تاریخی را جبران کنیم. تمام هزینه‌های پژوهشی را که طبق قانون بودجه باید پرداخت کنیم فقط به فناوری اختصاص می‌دهیم؛ عدد زیادی نیست ولی می‌خواهم اهمیت قضیه را برای سازمان و حرفه بیان کنم. سازمان از نظر منابع درآمدی کمتر از ۱۰ درصد سهم درآمدی از حسابرسی را دارد، لذا بخش خصوصی هم باید به‌همین نسبت سرمایه‌گذاری و حرکت کند.

حسابرسی بیش از هر چیزی در آینده متاثر از فناوری است و با روشهای سنتی نمی‌توانیم جایگاه خود را حفظ کنیم. فناوری هم بدون سرمایه‌گذاری کافی در این زمینه به‌دست نخواهد آمد.

سایبرس

امیدواریم پدیده کرونا، آن‌طور که شما تاکید دارید، سبب شود استفاده از فناوری در حسابرسی به‌سطح قابل قبول ارتقا پیدا کند. ممنون از این‌که در این گفتگو شرکت کردید.



خود من، از منزل کار تابل را مشاهده می‌کردیم و ارجاع و اقدام لازم را انجام می‌دادیم. هم‌اکنون، متمرکز بر حسابرسی کامپیوتری و حسابرسی فناوری هستیم و این ویروس اهمیت موضوع را برای سازمان دوچندان کرده است.

سایبرس

واقعیت این است که اعضای حرفه به سازمان حسابرسی به‌عنوان نهادی نگاه می‌کنند که تاثیر زیادی بر حرفه حسابداری و حسابرسی دارد، و تحولات سازمان را زیر نظر دارند. از این فرصت استفاده کنم و بپرسم چه تحولات مهمی پیش‌روی حرفه حسابرسی در ایران است و سازمان حسابرسی چه نقشی در این تحولات خواهد داشت؟

دکتر بزرگ‌اصل

سازمان حسابرسی لنگرگاه مهم حرفه در حاکمیت است. هرچه زمان می‌گذرد اهمیت وجود یک دستگاه حسابرسی قوی در قوه مجریه که علاوه بر حسابرسی دستگاه‌های اجرایی و تدوین استاندارد، مشاوری امین و حرفه‌ای برای دولت باشد عیان‌تر می‌شود. نگاه ما در سازمان به‌عنوان بازوی نظارتی قوه مجریه، نگاه ساختاری و ریشه‌ای به مشکلات حرفه است. تحولات متعدد در گذر زمان نیاز به ساختارهای جدید دارد. نمی‌توانیم با ساختارهای دهه ۶۰ و ۷۰ پاسخگوی نیازهای دهه جدید باشیم. نیاز به ساختارهای چالاک‌تر، سالم‌تر و حرفه‌ای‌تر داریم. تمرکز اول سازمان حسابرسی بر شناسایی نارسیبهای ساختاری و ارائه پیشنهاد به دولت برای رفع این